

Opium – morfin

Grupp: opioider.

Sammansättning och former: Opiumvallmo (*Papaver somniferum*) har i sina kapslar en mjölksaft som innehåller omkring 10 procent morfin. Kapslarna skåras och mjölksaften får sippra ut och torka, varefter den gummiliknande massan skrapas av och pressas till opium ("råopium"). Morfin kan extraheras i flera steg via morfinbas till rent morfin. Opium bereds även som tinktur (*laudanum*).

Benämningar: opium, morfinbas, morfin, "moffe", *laudanum*, *nepenthes*, morfinhaltiga läkemedel: *Depolan*, *Dolcontin*, *Loceptin*, *Maxidon* och *Oramorph*.

Doser: smärtstillande effekt från 10 mg morfin intramuskulärt. Morfin missbrukas intravenöst från 10 – 20 mg. Opium (råopium) anses enligt NJA 1994 s. 374 motsvara en tredjedel av motsvarande mängd heroin.

Tillförselsätt: opium röks i speciella pipor eller sväljs som tinktur. Morfinbas och morfin kan injiceras eller sväljas.

Ruseffekter: eufori, likgiltighet, smärtlindring.

Biverkningar: illamående, kräkningar, mag- och tarmbesvär, klåda, sedering, omtöckning, dysfori, livshotande förgiftningar.

Beroenderisk: i det närmaste som heroin med påtaglig toleranshöjning och allvarliga abstinensreaktioner.

Skadeverkningar-risker: betydande risk för likgiltighet och social insufficiens dokumenterades redan i Kina på 1800-talet, allvarliga förgiftningar.

Anmärkning: Svea hovrätt har i en dom den 29 januari 2009 i mål B 9594-08 resonerat om betydelsen av koncentrationen opium. Målet rörde smuggling av en klump opium som inför införseln hade blandats ut i vätska. Hovrätten tog endast hänsyn till den mängd opium som kvarblev efter avdunstning av vätskan. Det är Utvecklingscentrum Stockholms ståndpunkt att denna situation inte bör sammanblandas med sådana resonemang om renhetsgrad som förs om exempelvis låghaltigt amfetamin. När opium på detta sätt blandas med vätska och den naturliga formen frångås utgör avdunstningen ett sätt att få fram den egentliga mängden, d.v.s. massan, narkotika.

Sammanfattande beskrivning: opium är den ursprungliga narkotikan och den som givit upphov till alla grundläggande föreställningar om sådana medel, bl.a. beroende, abstinensreaktioner och toleranshöjning. Opium var det första medel som ställdes under internationell narkotikakontroll. Opium har en mycket stor potential för social insufficiens i det att missbrukaren vid riklig tillgång till medlet kan ligga i rus under flera dagar. P.g.a. hög toleransutveckling kan dagskonsumtionen bli mycket stor. Opium-morfin har samma verkningar som heroin men är något långsammare beroendeframkallande. De kan dock användas för att underhålla ett heroinberoende (korsvis användning). Även vallmokapslar som prydnadsväxter innehåller tillräckligt

med morfin för att de skall kunna användas som källa för produktion av ett lågvärdigt heroin ("kompot").